
JAVNE POLITIKE NA RAZINI EUROPSKE UNIJE ZA
FINANCIJSKU PERSPEKTIVU
2021. – 2027. GODINE
IZAZOVI, OBVEZE I PRILIKE

OSNOVNE INFORMACIJE O VFO 2021-2027

- Europska komisija je 2. svibnja 2018. predstavila novi proračun Europske unije za razdoblje od 2021. do 2027
- Predložen je VFO u **ukupnom iznosu od 1,135 milijardi eura u obvezama** (u tekućim cijenama), što predstavlja **1,114% bruto nacionalnog dohotka EU27** odnosno **1,105 milijardi eura u plaćanjima ili 1,08 % BND-a**
- S obzirom na to da je riječ o dugoročnom proračunu za razdoblje od **sedam** godina, u njemu se uzima u obzir očekivana inflacija za to razdoblje (oko 2 % godišnje ili 14 % u tom razdoblju).
- Proračun će umjesto dosadašnjih pet imati **sedam** poglavlja:
- **I. jedinstveno tržište, inovacije i digitalno gospodarstvo;**
- **II. kohezija i vrijednosti;**
- **III. prirodni resursi i okoliš;**
- **IV. migracije i upravljanje granicama;**
- **V. sigurnost i obrana,**
- **VI. susjedstvo i svijet;**
- **VII. europska javna uprava**

OPĆE ZNAČAJKE VFO

- Manji broj članica
- smanjenje sredstava za zajedničku poljoprivrednu politiku i kohezijsku politiku za otprilike 5 % po politici
- povećanje stope nacionalnog sufinanciranja projekata
- skraćivanje razdoblja za apsorpciju sredstava s N+3 na N+2
- preusmjere izravna plaćanja u ruralni dio - prebacivanje između dvaju stupova zajedničke poljoprivredne politike
- Pojednostavljenje strukture proračuna sa 58 na 37 programa
- Fleksibilnost proračuna i pričuva Unije – za brzi odgovor na potencijalne krize
- jača povezanost financijskih sredstava EU-a i vladavine prava
- Program potpore reformama - financijska i tehnička pomoć u provedbi prioritetnih reformi u kontekstu europskog semestra

FINANCIRANJE VFO

- Vlastita sredstva EU
- Tradicionalno vlastita sredstva
- Vlastita sredstva temeljena na PDV-u
- Vlastita sredstva temeljena na bruto nacionalnom dohotku
- Ostali prihodi proračuna EU
- Reforma izvora uključuje: nove izvore financiranja (20% prihoda iz trgovine emisijama, stopu od 3 % koja se primjenjuje na konsolidiranu osnovicu poreza na dobit, nacionalni doprinos koji će se obračunavati na osnovi količine nerekiciranog plastičnog ambalažnog otpada u svakoj državi članici (0,80 EUR po kilogramu)

PROCES DONOŠENJA VFO

- Pregovori o VFO na snazi trajali su 30 mjeseci
- Dogovor do izbora za EP – nerealan
- Očekivani dogovor na EV do kraja 2019
- Uredba od VFO koju prate sektorski zakonodavni akti
- Uredba o VFO-u donosi se u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom utvrđenim u članku 312. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Vijeće uz prethodnu **suglasnost** Europskog parlamenta **jednoglasno** donosi Uredbu o VFO-u. U skladu s tim postupkom suglasnosti Parlament na temelju apsolutne većine glasova može odobriti ili odbiti stajalište Vijeća, no ne može ga izmijeniti. Sektorski zakonodavni akti donose se u skladu s **redovnim zakonodavnim postupkom**, u kojemu Vijeće i Parlament odlučuju zajednički i ravnopravno. Naposljetku, za izmjenu cjelokupnog sustava financiranja EU-a (Odluka o vlastitim sredstvima) potrebna je **jednoglasna odluka** država članica i **ratifikacija** u nacionalnim parlamentima.

I. JEDINSTVENO TRŽIŠTE, INOVACIJE I DIGITALNO GOSPODARSTVO

- Više od 100 milijardi eura
- PROGRAM OBZOR EUROPA
- PROGRAM EURATOMA ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ
- ITER - MEĐUNARODNI TERMONUKLEARNI EKSPERIMENTALNI REAKTOR
- Europsko vijeće za inovacije (pomoć u financiranju visoko rizičnih/visoko inovativnih projekata), Inovacije na razini EU (borba protiv raka, čisti promet, plastika u morima), potpora DČ koje zaostaju u inovacijama (sinergija sa strukturnim i kohezijskom fondovima), Open science (pristup podacima)

I. JEDINSTVENO TRŽIŠTE, INOVACIJE I DIGITALNO GOSPODARSTVO

- PROGRAM InvestEU – objedinjenje krediti i jamstava – očekivana „mobilizacija” 650 milijardi eura, Fond + savjetodavni centar + Informativni portal
- Instrument CEF – 42 milijarde eura – infrastruktura u prometu (željeznica, el. Mobilnost, dekarbonizacija prometa, vojna mobilnost), energetici (prekogranična proizvodanja energije iz obnovljivih izvora, čista energija) i digitalnom sektoru (širokopojasne mreže velikog kapaciteta)
- PROGRAM DIGITALNA EUROPA – 10 mld eura – Superračunala (3 mld eura), AI (2.5 mld eura), Cyber-sigurnost(2 mld eura), Digitalne vještine (700 mil eura), Upotreba digitalnih tehnologija (digitalna transformacija i digitalna uprava)
- PROGRAM JEDINSTVENOG TRŽIŠTA – 4 mld eura – zaštita potrošača, nastavak COSME, sigurnost hrane, pravedno digitalno tržište
- Fiscalis, Carine, Svemirski program (Galileo, Copernicus)

II. KOHEZIJA I VRIJEDNOSTI

- EUROPSKI FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ (EFRR) - 200 mld
- KOHEZIJSKI FOND (KF) – 40 mld
- Ulaganja EU-a u razdoblju 2021. – 2027. bit će usmjerena na pet glavnih ciljeva:

Pametniju Europu – usmjerivanje na inovacije, digitalizaciju, gospodarsku preobrazbu i potporu malim i srednjim poduzećima

Zeleniju Europu bez ugljika – provedba Pariškog sporazuma i ulaganje u energetske tranzicije, obnovljive izvore energije

Povezaniju Europu – opremanje strateškim prometnim i digitalnim mrežama

Socijalnu Europu – provedba Europskog stupa socijalnih prava

Europu bližu građanima – podupiranje strategija na lokalnoj razini

Načela:

- Ulaganje u sve regije – nastavak ulaganja kao i dosad na osnovi tri kategorije (manje razvijene, tranzicijske i razvijenije regije)
- BDP po stanovniku i dalje je glavni kriterij u dodjeli sredstava
- Uvode se i novi kriteriji (nezaposlenost mladih, niska razina obrazovanja, klimatske promjene te prihvaćanje i integracija migranata)
- Jednostavnija pravila pristupa fondovima
- Snažnija povezanost s europskim semestrom

II. KOHEZIJA I VRIJEDNOSTI

- PROGRAM POTPORE REFORMAMA – 25 mld eur – Instrument za provedbu reformi (povezan na ES), Instrument za tehničku provedbu reformi (administrativni kapaciteti), Instrument za konvergenciju (pomoć u pristupanju eurozoni)
- EUROPSKI SOCIJALNI FOND PLUS – 100 mld eura. Europskim socijalnim fondom plus usmjerit će se ulaganja u ljude te će se poduprijeti provedba europskog stupa socijalnih prava. Europskim socijalnim fondom plus spojit će se:
 - *Europski socijalni fond (ESF) i Inicijativa za zapošljavanje mladih (YEI)*
 - *Fond europske pomoći za najpotrebitije (FEAD)*
 - *Program za zapošljavanje i socijalne inovacije*
 - *Zdravstveni program EU-a*
- Jednostavnija pravila, najmanje 10% za zapošljavanje mladih, 25% za ugrožene skupine, digitalizacija zdravstva

II. KOHEZIJA I VRIJEDNOSTI

- PROGRAM ERASMUS – 30 mld eura – 12 milijuna ljudi u programu mobilnosti, razvoj studija budućnosti, DiscoverEU, EUN
- EUROPSKE SNAGE SOLIDARNOSTI – volontiranje za 350 000 mladih u zajednicama najpotrebitijih i kroz humanitarnu pomoć
- KREATIVNA EUROPA – 1.85 mld eura – Media (stvaranje, distribucija i promidžba europskih filmova, televizijskih programa i videoigara), Kultura (promidžba europskog kulturnog i kreativnog sektora) i Kulturni i medijski prostor (poticanje slobodnog, raznolikog i pluralističkog medijskog okruženja te podupiranje kvalitativnog novinarstva i medijskog opismenjivanja)

III. PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ

- EUROPSKI FOND ZA JAMSTVA U POLJOPRIVREDI
- EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND ZA RURALNI RAZVOJ
- 365 mld eura

Glavne značajke novog ZPP-a:

Nov način rada: Države članice moći će fleksibilnije koristiti sredstva koja su im dodijeljena, što će im omogućiti da izrade prilagođene programe koji na najučinkovitiji način odgovaraju na brige poljoprivrednika i širih ruralnih zajednica. Države članice imat će i **mogućnost prijenosa do 15 % sredstava odobrenih za ZPP iz izravnih plaćanja u ruralni razvoj i obrnuto kako bi osigurale financiranje svojih prioriteta i mjera.**

Pravedniji uvjeti boljim usmjeravanjem potpore: izravna plaćanja ostaju ključni dio politike koji osigurava stabilnost i predvidivost za poljoprivrednike. Prioritet će se davati pružanju potpore malim i srednjim poljoprivrednim gospodarstvima, koja čine većinu poljoprivrednog sektora EU-a, i pomaganju mladim poljoprivrednicima. Komisija je i dalje predana postizanju pravednije raspodjele izravnih plaćanja među državama članicama putem vanjske konvergencije.

Smanjivanje izravnih plaćanja. Izravna plaćanja poljoprivrednicima za određenu kalendarsku godinu postupno će se smanjivati nakon što određeni poljoprivrednik dosegne prag od 60.000 EUR, uz prijedlog ograničenja maksimalnog iznosa izravnog plaćanja za određenog poljoprivrednika na iznos od 100.000 EUR za određenu kalendarsku godinu. Od ovog izračuna izuzet će se troškovi radne snage.

III. PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ

- Troškovi za radnu snagu bit će u potpunosti uzeti u obzir.
- Mala i srednja gospodarstva dobivat će višu razinu potpore po hektaru;
- Za potporu mladim poljoprivrednicima za pokretanje poslovanja države članice morat će izdvojiti barem 2 % sredstava odobrenih za izravna plaćanja. To će se nadopuniti financijskom potporom za ruralni razvoj i raznim mjerama za olakšavanje prijenosa zemljišta i pristupa poljoprivrednika zemljištu.

Veće ambicije u pogledu okoliša i klime: klimatske promjene, prirodni resursi, bioraznolikost, staništa i krajolik. Potpora dohotku poljoprivrednika već je povezana s primjenom praksi koje nisu štetne za okoliš i klimu, ali novi ZPP od poljoprivrednika će putem obveznih i dobrovoljnih mjera poticajima zahtijevati višu razinu ambicija:

- izravna plaćanja bit će uvjetovana većim zahtjevima u pogledu okoliša i klime;
- svaka država članica morat će ponuditi ekološke programe kako bi poduprla poljoprivrednike u djelovanju koje nadilazi obvezne zahtjeve, što će se financirati dijelom nacionalnih dodijeljenih sredstava za izravna plaćanja;
- barem 30 % nacionalnih dodijeljenih sredstava za ruralni razvoj bit će namijenjeno okolišnim i klimatskim mjerama;
- očekuje se da će 40 % ukupnog proračuna ZPP-a doprinosti klimatskoj politici;
- osim mogućnosti prijenosa 15 % između stupova, države članice imat će i mogućnost prijenosa dodatnih 15 % iz prvog u drugi stup za potrošnju na mjere za zaštitu klime i okoliša (bez nacionalnog sufinanciranja).

Veća upotreba znanja i inovacija:

- proračunom od 10 milijardi EUR iz istraživačkog programa Obzor Europa izdvojenog za istraživačke i inovacijske projekte u područjima hrana, poljoprivreda, ruralni razvoj i biogospodarstvo;
- poticanjem država članica na korištenje tzv. „velikih podataka” za potrebe kontrole i praćenja (npr. provjera veličine poljoprivrednih gospodarstava s pomoću satelitskih podataka za potrebe zahtjeva za izravna plaćanja), čime će se znatno smanjiti potreba za kontrolama na terenu;
- ubrzavanjem digitalizacije života na selu - širenjem širokopojasne mreže u ruralnim područjima

III. PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ

- **EUROPSKI FOND ZA POMORSTVO I RIBARSTVO** – 6 mld eura - zaštita morskih ekosustava jer se očekuje da s 30 % svojeg proračuna pridonese ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi njima, u skladu s obvezama preuzetima u okviru Pariškog sporazuma.
- Fond će posebno biti usmjeren na potporu ribarima koji obavljaju mali priobalni ribolov plovilima manjim od 12 metara
- **PROGRAM ZA OKOLIŠ I KLIMATSKE AKTIVNOSTI (LIFE)** – 5,5 mld eura (povećanje 60%) – ulaganja u čistu energiju (pogotovo u regijama koje zaostaju), „strateški projekti za prirodu i bioraznolikost”, kvaliteta zraka i vode i prelazak na kružno gospodarstvo

IV. MIGRACIJE I UPRAVLJANJE GRANICAMA V. SIGURNOST I OBRANA I VI. SUSJEDSTVO I SVIJET

- FOND ZA AZIL I MIGRACIJE (FAM)
- FOND ZA INTEGRIRANO UPRAVLJANJE GRANICAMA
- FOND ZA UNUTARNJU SIGURNOST (FUS)
- EUROPSKI FOND ZA OBRANU
- INSTRUMENT ZA SUSJEDSTVO, RAZVOJ I MEĐUNARODNU SURADNJU – 90 mld eura
- INSTRUMENT ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ (IPA III) – gotovo 15 mld eura

STAJALIŠTE RH

- Republika Hrvatska podržava novu strukturu Višegodišnjeg financijskog okvira sa sedam poglavlja strukturiranih oko glavnih političkih ciljeva, ali se zalaže za objedinjavanje svih kohezijskih fondova (KF, EFRR i ESF+) pod istim proračunskim potpoglavljem
- Republika Hrvatska ne podržava uvođenje novih restriktivnih pravila koja će otežati apsorpciju sredstava - povećanju nacionalnog sufinanciranja za slabije razvijene regije s dosadašnjih 15% na 30%; smanjenju godišnjeg predfinanciranja programa; te prelaska u N+2 sa N+3
- Republika Hrvatska je rezervirana prema mehanizmu uvjetovanosti isplate novca iz strukturnih i investicijskih fondova vladavinom prava
- Republika Hrvatska u ovom trenutku ne može zauzeti stav prema prijedlogu jačanja veze između kohezijske politike i relevantnih preporuka u okviru Europskog semestra
- Po pitanju ZPP u narednom razdoblju Republika Hrvatska se zalaže za očuvanje poljoprivredne omoćnice
- fleksibilnost u provedbi mehanizma preraspodjele izravnih plaćanja u korist malih poljoprivrednika.
- ne smije doći do smanjenja stope sufinanciranja iz EAFRD-a
- neprihvatanje novih vlastitih sredstava od sustava trgovine emisijama stakleničkih plinova (ETS-a) i naknade za nerekicirani plastični ambalažni otpad
- Otvoreni za raspravu oko Zajedničke konsolidirane porezne osnovice poreza na dobit

IZAZOVI 2019 | 2020

- Izbori za EP 2019 – stanje akata
- Brexit i njegove posljedice
- Dogovor na EV do kraja 2019
- Sastav nove komisije – populist
- Hrvatsko predsjedanje EU 2020